

Heimtextil 2011

Dr. phil. Szalay Ágota

Mint minden évben, az idén is a frankfurti Heimtextil nyitotta a nagy nemzetközi vásárok sorát. Miután hosszú évek óta látogatom, szembe-tűnő az átalakulás, ami az utóbbi években végbe-ment.

Maga a vásár sokat fejlődött. Nemcsak új csarnokok épültek, de pár éve már S-Bahn megállója is van és a belépőjegy érvényes az összes frankfurti tömegközlekedési eszközre. A város átütemezte az üzletek nyitvatartását és bár vasárnaponként minden zárva van, hétfőtől szombati 10–21 óráig nyitva vannak az üzletek a belvárosban. Így vásárlás után bárki bevásárolhat a téli kiállításban anélkül, hogy a fontos üzleti partnereit elhanyagolná.

A trendek az idén is elfoglalták a Fórumot, azaz az 1-es csarnokot. Nemcsak a kiállítás, de sok előadás is színesítette a trendbemutatókat. A trendet megálmodó európai dizájn csoportokat ezúttal japán tervezők egészítették ki. **A négy trend:**

1. Sobriety – JÓZANSÁG (1. kép)
2. Mix Mash – VIDÁM KEVERÉK (2. kép)
3. Utility – HASZNOSSÁG (3. kép)
4. Wilderness – VADON-ŐSPARK (4. kép)

Valamennyiben közös az a törekvés, ami ma a világban szinte mindenütt jelen van: az újrahasznosítás fontossága, a természet védelme, a környezetvédelem,

1. Józanság

2. Vidám keverék

3. Hasznosság

4. Vadon őspark

A négy trend

az élő munka előtérbe kerülése és a kézimunka dicsérete.

A korábbi „eldobható” világ, a „vásárolj újat”, „foggyassz többet” elv helyett, a takarékosság elve érvényesül az energiapazarlással szemben. Ahogy a modern építészet új energiaforrásokat keres, alternatív hűtési, fűtési módokat kutat, úgy látható a lakástextiliák, de általában a textiliák piacán is az egyértelmű elmozdulás a természetes anyagok felé. A feldolgozás is hagyományos és a kötés, horgolás, hímzés egyre erőteljesebben van jelen évek óta a mindenkor trendekben.

Már *Gunnar Frank* trendjei is ebben az irányban haladtak néhány éve, a *Bora-Herke* dizájnstudio vezetője nemzetközi tervező csapat még inkább kibővítette ezt az irányt.

Nyilván nemcsak a környezetvédelemről szól mindez, sokkal inkább azoknak az újabb afrikai munkavállalóknak a képességeiről is, akiket a multinacionális cégek éppen napjainkban próbálnak bekapcsolni a termelésbe.

A kézimunka előtérbe kerülése egyszerre két irányból is indokolt. Részben a már említett fejletlen országok termelési potenciái révén, részben pedig a munkanélküliség és a munkaidő átstrukturálódása miatt megnőtt szabadidőben végezhető hasznos tevékenység okán. Nálunk az 1960-as években alakult ki a „Csináld magad mozgalom”, ami főként a lakás- és házkörűli szakmunkák saját elkészítéséről szólt. A Lakáskultúra c. lap akkoriban egész tárházát vonultatta fel az általunk elvégezhető szakipari munkáknak, hasznos tanácsokat és útmutatást adva. Nyilván ez volt az alapja annak a ténynek is, hogy a rendszerváltás után milyen nagy keletje lett az újonnan épült barkácsruházakban kapható szerszámoknak és eszközöknek (5. kép).

A lakástextiliák területén egy időre leállt ez a sajátos mozgalom, hiszen az új fazonok, új eljárások már komoly szaktudást igényeltek, magam is tanítottam őket a tanfolyamaimon, ugyanakkor a varrási díj elenyésző volt az alapanyag árához képest. Így a drága lakástextiliával már nem szívesen kísérletezett a laikus vásárló. Az olcsó tömegáruvá vált függöny azonban mára már újra belépett abba a körbe, amit némi hozzáértéssel az ember maga is megvarrhat (6. kép).

Ezen a területen is élesen elválk a profizmus – a bélelt, közbéléses függöny – és a laikus, egyszer körbeszegett, akár szezononként is cserélhető amatőr „firhang”.

5. kép. Hímzett kiállítási darabok

6. kép. Kiszuperált farmerekből készült faliszőnyeg

Mindenestre az új trendek ezt a fajta cselekvő-résztvevő életérzést sugallják. Nekem mindez nagyon szimpatikus. Nemcsak azért, mert ez az emberek nagyobb tömegét képes megmozgatni, mint a luxustermékek, hanem azért is, mert ezáltal a tömegek közelebb kerülnek a textília minőségének megismeréséhez, ami egy idő után az értékek jobb felismeréséhez vezet. Így tudni fogják majd, hogy valójában mit is fizetünk meg a luxus textiltermékekben, sőt esetleg tudatosan törek-szenek a jobb minőség elérése felé.

Ez a minőség-tudat nagyon hiányzik Magyarországon. Sem a távol-keleti textiláru, sem a használt textil-áruk piaca nem tett jót a textilipari termékek megbecsülésének. Nyilván az sem vetett jó fényt a textilpor-tékákra, hogy ugyanazt az árut kereskedőtől függően több árfekvésben lehetett megvásárolni, aszerint, hogy az eladónak milyen beszerzési forrást sikerült szerez-nie. Így nagyon is üdvözlöm az idei trendeket, amik a textília alapfogalmait igyekeznek megtanítani nekünk. Visszanyúlnak a hagyományos, természetes alap-anyagokhoz: len, kender, gyapjú és a már bevált szintetikus szálak, az egyszerű, hagyományos elkészítési módokhoz: pl. nemezelés, nádfonás, kötés, horgolás, alapszövés (vászon és sávol).

Ne feledjük, hogy a mai húszévesek számára mind-ez vadonatúj. Ilyesmit esetleg a Néprajzi Múzeumban láthattak, de ott egy bizonyos kor és stílus lenyomata-ként, nem pedig szabadon felhasználható újkori és aktuális technológiaként.

Továbbra is nagy szószólója vagyok annak, hogy az általános iskolában ismét vezes-sék be a kötés-horgolás és varrás oktatását alapszinten. Mivel a mai kisiskolá-sok szülei már nem tanultak ilyet az isko-lákban, a mai gyere-keknek otthon nincs kitől megtanulniuk ezeket a tevékenysé-geket. Éppen az idei trendek hívják fel a figyelmünket arra, hogy mindezek milyen kreatív tevékenységek

és az eredményük sikerélményt adhat még az esetleg nem olyan jó tanulóknak is. A „fogyassz és költés pénzt” elv már amúgy sem működik Magyarországon, mivel egész tömegeknek nincs mit elkölteniük. De ahogy a „láb mindig kéznél” van és a futás a legegyszerűbben üzhető sport, úgy a „kéz is mindig kéznél van” és a kézimunka számos ruhát és lakástextilt meg tud újíta-ni vagy egyedivé tenni.

Az idei Heimtextilen nagyon sok olyan terméket lát-tam, ami kézimunkával volt kiegészítve. Pl. nyomott ágytakarókat, amit hímzéssel és gyöngyökkel tettek egyedivé, gyöngyözött párnákat és foltvarrásos és hor-golt takarókat.

Magyarországon a kreatív ifjúság művészeti főisko-lákra és egyetemekre igyekszik, aminek elvégzése után csak a legtehetségesebbek tudnak érvényesülni, euró-pai vagy világkarriert befutni. Nagyon sokan vannak olyanok, akik pályaelhagyók lesznek, mert ipar híján nincs mit tervezniük, vagy a művészi vénájuk mellett egyszerűen nincs tehetségük a vállalkozáshoz vagy kereskedéshez. Olyanokkal is találkoztam, akik a vég-telenségig kísérleteztek különböző dizájner iskolákkal, ahelyett, hogy elkezdtek volna a témában dolgozni. Mindenféle lóti-futi munkából tartották fenn magukat külföldön és tanultak, ahelyett, hogy a már megszerzett szaktudásukat hasznosították volna.

Ha a vizuális nevelésnek nagyobb jelentősége lenne hazánkban, ha az érettségiig több esztétikai nevelést kapna az ifjúság, nagyon sok kreatív ötlet valóra válna anélkül is, hogy sokan a művészeti pályát választanák, ahol aztán sorozatos kudarc éri őket, miközben kreatív ötleteiket, látásmódjukat az élet más területén haszno-síthatnák és boldog, elégedett emberré válhatnának.

Nemcsak a művészeket, de műértőket is ki kell ne-velnie egy társadalomnak. Ezért örülök ennek az egyér-telmű iránymutatásnak a trendekben. Az idei trendek egyfajta egyszerre megtestesítői. Megtanítják a laiku-soknak a textilipar alapjait és új irányt mutatnak a következő nemzedéknek.

* * *

A vásár számomra örömteli élménye az a bútorpályá-zat volt, amelyen két diákom is bejutott a legjobb 25 pályamű közé és kiállították a modelljüket a 4-es csar-nokban. *Damási Eszter* egy létra-széket tervezett az egészségügy számára (7. kép), *Gál Gergő* pedig egy fekvő-széket készített, amely megfordítva asztalként szol-gált (8. kép) A pályaművekhez huzatot is kellett készí-

7. kép. Damási Eszter: Létra-szék

8. kép. Gál Gergő: Fekvőszék

teniük, amelyhez szponzorok biztosították a lángálló Trevira CS anyagot. A kiírásban többfunkciós szék szerepelt és az a kitétel, hogy textilkárpittal készüljön. A verseny többlépcsős volt, így különösen nagy öröm számomra, hogy a 80 résztvevő főiskola és egyetem diákjai között az én két magyar diákom is jó eredményel büszkélkedhet.

Bár nagy technikai újdonsággal nem találkoztam az idén sem Frankfurtban, ez a friss szellemiség, amit az idei trendekben tapasztaltam. Optimizmussal tölt el. Nem különben optimisták voltak az általam megkérdezett cégek vezetői is, akik elmondták, hogy 2010-ben jó évet zártak, a mélypontról egyértelműen elmozdultak és bizakodva néznek az idei év elé.